

II

OH, ELS ROMANS

218 aC-476

L'any 218 aC és pràcticament la primera data històrica en la història de Catalunya. És una data important, d'aquelles que es presten a celebrar mil·lenaris, perquè assenyala la nostra presa de contacte amb el món romà. I nosaltres, com ara anirem veient, estem fets una mica a la romana, com els calamars. Per això en encetar aquest capítol podem dir allò tan maco que, en arribar a la data mítica del 218aC, hi ha un abans i un després en la Història de Catalunya. (Aplaudiments.)

S.P.Q.R.

Roma havia estat fundada al centre d'Itàlia cinc-cents anys abans, quan aquí no hi passava res d'interessant. Els romans es van revelar, ben aviat, com a gent expeditiva i pràctica. Per exemple, una vegada anaven curts de dones i van anar a segrestar les del poble veí (el famós rapte de les sabines). Tot ho feien així. A més, tenien un *ego* considerable (per això és diu així, en llatí) i un instint innat per posar ordre al món. Estaven convençuts del seu paper de gendarmes de l'antiguitat, i el van exercir sense miraments.

Deixaven per als grecs ? els llestos de la classe? tot allò que ells consideraven superflu: l'art, la filosofia i la religió. És més, ho van copiar tot sense cap mena de recança. Ells, en canvi, tenien tirada pel món real i els seus problemes: la política, l'economia, la defensa, les obres públiques, les lleis... En totes aquestes matèries va brollar el seu talent organitzador.

Orgullosos dels seu règim republicà i del seu exèrcit de ciutadans, els romans van fer-se els amos del galliner en ben poques generacions. Primer van conquerir el Laci, després Itàlia, i finalment, tota la Mediterrània, bastint un imperi que va durar molts segles i deixant una herència política, social i cultural que encara cueja.

Tanta conquesta va estar determinada, no ens enganyem, per la superioritat de l'exèrcit romà i per la manca d'escrúpols dels seus generals, que no tenien problema a arrasar el territori enemic i esclavitzar els pobles rebels. Però, a la llarga, les àrees vençudes (literalment, *provincias*, denominació que avui dia encara fa ràbia) van agrair el contacte amb els nous amos, que els va proporcionar un ordre social i polític homogeni, una estructura geogràfica, un cos legislatiu i sobretot un idioma comú, que encara avui ? i ja veurem fins quan? és la bèstia negra dels estudiants de lletres.

I és que, al contrari de les ciutats gregues, que anaven cadascuna per lliure i sense cap interès per imposar la seva cultura superior, els romans anaven pels llocs amb l'objectiu irrenunciable d'eixamplar la seva civilització. Darrere dels seus exèrcits, ocupaven nous territoris amb ciutadans romans que hi aportaven l'idioma i el tarannà; creaven colònies que s'administraven, a petita escala, com la mateixa Roma: imposaven el seu dret; planificaven l'economia segons els interessos generals de l'Imperi i asseguraven la comunicació amb la metròpoli gràcies a una xarxa viària completíssima, que en gran part també perdura (la N-II, sense anar més lluny, està feta sobre l'antiga via Augusta).

Tot això ho van fer a casa nostra fins al punt que Catalunya, com diria Alfonso Guerra, no la va reconèixer ni la mare que la va parir.

Toni Soler. *Història de Catalunya (modèstia a part)*